ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

УДК 336.717.3

Д. Б. Чеховський, здобувач

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ РИЗИКІВ ГАРАНТУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ ВКЛАДІВ

Анотація. *Розглянуто сутність, специфічні характеристики та видову структуру ризиків гарантування банківських вкладів. Сформульовано перелік обмежень системи гарантування з метою нівелювання впливу ризиків на ефективність функціонування гарантійних фондів.*

Ключові слова: *ризик, депозитний ризик, моральний ризик, фонд гарантування депозитів.*

Д. Б. Чеховской, соискатель

СИСТЕМАТИЗАЦИЯ РИСКОВ ГАРАНТИРОВАНИЯ БАНКОВСКИХ ВКЛАДОВ

Аннотация. *Рассмотрена сущность, специфические характеристики и видовая структура рисков гарантирования банковских вкладов. Сформулирован перечень ограничений системы гарантирования с целью нивелирования влияния рисков на эффективность функционирования гарантийных фондов.*

Ключевые слова: *риск, депозитный риск, моральный риск, фонд гаранирования депозитов.*

D. B. Chekhovskyi, candidate of sciences degree seeker

SYSTEMATIZATION OF RISKS GUARANTEEING OF BANK DEPOSITS

Abstract. *The essence and specific characteristics and risk structure guaranteeing of bank deposits are considered. The restrictions for deposit guaranteeing system in order to neutralize the impact of risks on the effective functioning of the guarantee funds are formulated.*

Keywords: *risk, deposit risk, hazard risk, deposit guarantee fund.*

Постановка проблеми. В умовах зростання фінансово-економічної нестабільності в державі спостерігається суттєве підвищення ризиків банківської діяльності, що пов'язано зі співпрацею банків з багатьма партнерами та позичальниками, які привносять у функціонування банків додаткові ризики, що згодом трансформуються у фінансові ризики самих банків та їхніх вкладників. Це актуалізує завдання поглибленого дослідження ризиків гарантування банківських вкладів та виявлення підходів до їхньої мінімізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем теорії ризику присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних економістів, серед яких: І. Балабанов, В. Бондарчук, В. Гранатуров, М. Диба, О. Журавка, С. Мочерний, Є. Олейніков, А. Івасенко, Н. Корольова, О. Чурбанов, Н. Фітас та ін. Відзначаючи безсумнівну цінність проведених наукових досліджень, потрібно зазначити, що нині в економічній літературі відсутні єдині підходи до розуміння ризиків гарантування банківських вкладів, а відтак не сформовано певних узгоджених позицій щодо характеристики таких ризиків, їхніх класифікаційних ознак та видів. Саме тому формування належного понятійного апарату та глибоке дослідження особливостей ризиків у системі гарантування вкладів в умовах ринкової трансформації економічних процесів є важливим завданням для сучасної теорії банківської справи.

Постановка завдання. Метою статті є виокремлення підходів до трактування сутності ризику, систематизація ризиків гарантування банківських вкладів та формулювання можливого переліку обмежень системи гарантування з метою нівелювання впливу ризиків на ефективність функціонування гарантійних фондів.

Виклад основного матеріалу. Спочатку з'ясуємо сутність поняття ризику. Відсутність одно-

© *Чеховський Д.Б., 2014*

значного трактування ризику вченими-економістами пояснюється багатоаспектністю цього поняття.

Деякі вчені, такі як Є. Олейніков [13, с. 10], С. Мочерний [12, с. 244], пов'язують ризик з імовірністю виникнення збитків або недоотримання прибутків. За таким підходом ризик тлумачиться як «непередбачуваність і можливість настання подій з негативними наслідками (зазнати збитків, втратити вигоду тощо), зумовлених певними діями або рішеннями, які матимуть місце в майбутньому» [12, с. 244].

Інші дослідники, зокрема І. Балабанов [1, с. 22], А. Івасенко [9, с. 4], характеризують ризик як поєднання можливостей досягти як небажаних, так і сприятливих відхилень від запланованих результатів. Так, за визначенням І. Балабанова, ризик – це «подія, яка може відбутися або не відбутися. У разі здійснення такої події можливі три економічних результати: негативний (програш, збиток, шкода), нульовий, позитивний (виграш, вигода, прибуток)» [1, с. 22].

Проте відмінною рисою ризиків гарантування банківських вкладів є те, що від реалізації таких ризиків отримати додаткову вигоду не можна, тому такі ризики відноситься до ризиків-втрат.

Цікавим є підхід до тлумачення ризику як діяльності, пов'язаної з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість кількісно та якісно оцінити ймовірність досягнення передбачуваного результату, невдачі й відхилення від мети [11]. Прихильниками такого підходу є В. Бондарчук [3], В. Гранатуров [4] та інші.

Вважаємо, що трактування ризику як діяльності, пов'язаної з подоланням невизначеності, запропоноване дослідниками, більше стосується управління ризиком, а не самого поняття ризику.

Говорячи про сутність ризику у контексті гарантування банківських вкладів, важливо виділити його характеристики:

- по-перше, існування невизначеності кінцевого результату вкладення коштів у банк, пов'язаної з асиметричним обміном інформації між банками і вкладниками, через що для більшості вкладників реальний фінансовий стан банків лишається достеменно невідомим;
- по-друге, наявність проблеми вибору потенційними вкладниками між безпечнішими, проте менш доходними, та привабливішими, однак більш ризиковими, банківськими продуктами;
- по-третє, ймовірність неповернення вкладу, яка може бути суб'єктивно оцінена вкладником, на підставі чого він приймає рішення про розміщення чи нерозміщення коштів у тому чи іншому банку.

Зважаючи на викладене, під ризиком пропонуємо розуміти суб'єктивне сприйняття ймовірності настання несприятливої події в умовах невизначеності та асиметрії інформації, що впливає на прийняття рішення про вибір варіанту дій з існуючих альтернатив.

Далі перейдемо до систематизації ризиків, притаманних гарантуванню банківських вкладів.

Точки зору більшості дослідників сходяться у тому, що ключовим ризиком, заради мінімізації якого створюється система гарантування банківських вкладів, є ризик неповернення вкладу банківською установою, який ще називають депозитним ризиком вкладників.

Так, О. Журавка [7, с. 19] пояснює сутність депозитного ризику як можливість неповернення депозитних вкладів (непогашення депозитних сертифікатів), пов'язана з неправильною оцінкою або невдалим вибором комерційного банку для здійснення депозитних операцій.

М. Диба [5, с. 26] розглядає депозитний ризик як ймовірність неповернення депозитних вкладів, непогашення депозитних сертифікатів, зміни в умовах депозитної угоди або правилах надання таких послуг банками.

З нашої точки зору, ризик неповернення вкладів банківською установою є інтегральним ризиком, результатом впливу сукупності інших ризиків, породжених у зовнішньому та внутрішньому середовищах діяльності банку. Відповідно, пропонуємо виділяти дві групи ризиків гарантування банківських вкладів за сферами їх виникнення – зовнішні та внутрішні ризики (рис. 1).

© *Чеховський Д.Б., 2014*

Рис. 1. Систематизація ризиків гарантування банківських вкладів
Джерело: розробка автора.

До зовнішніх належать ризики, не пов'язані з діяльністю банку чи конкретного клієнта, а до внутрішніх – відповідно ті, що виникають безпосередньо у зв'язку з діяльністю конкретного банку.

Зовнішні ризики підвищуються у разі нестабільної політичної ситуації, неефективної економічної політики, виникнення форс-мажорних обставин (повені, землетрусу, інших природних катастроф, війни).

Політичні ризики пов'язані з можливостями: прийняття державою конфіскаційних чи обмежувальних заходів щодо вкладників; націоналізації чи експропріації банківських активів без відповідної компенсації; обмеженнями конвертації місцевої валюти.

Вплив економічних ризиків залежить від загального стану економіки, фази економічного циклу країни. Несприятливі зміни в економічній ситуації негативно відображаються на рівнях інфляції, курсі національної валюти, кон'юнктурі фінансового ринку, волатильності процентних ставок тощо.

У складі економічних ризиків гарантування банківських вкладів виділяємо інфляційний, валютний та процентний ризики.

Інфляційний ризик пов'язаний з інфляційним знеціненням вкладених коштів та виникає в тому разі, коли процентна ставка на вклади не покриває темпів інфляції.

Валютний ризик полягає у незбалансованості активів та пасивів банку, деномінованих у різних валютах, що може призвести до недостатності отриманих доходів в одній валюті для погашення зобов'язань у іншій внаслідок зміни валютних курсів.

Процентний ризик означає ступінь невизначеності щодо можливості понесення банком втрат через несприятливі зміни відсоткових ставок. Цей ризик є наслідком незбалансованості активів і пасивів з плаваючою відсотковою ставкою.

До внутрішніх ризиків відносимо ризики, що виникають у результаті недосконалої організації діяльності банку: породжені фінансовими прорахунками керівництва, неефективним використанням ресурсної бази, зниженням якості обслуговування клієнтів та ін.

У складі внутрішніх ризиків гарантування банківських вкладів виділяємо кредитний ризик, ризик ліквідності та ризик платоспроможності.

Кредитний ризик являє собою ймовірність банкрутства банку і різноманітних варіантів відмови чи затримки виплати вкладів.

Ризик недостатньої ліквідності є мірою невизначеності щодо спроможності банку забезпечити своєчасне виконання зобов'язань перед клієнтами шляхом перетворення активів у грошові кошти.

© *Чеховський Д.Б., 2014*

Ризик неплатоспроможності означає ймовірність того, що банк не зможе виконати свої зобов'язання навіть за умови швидкої реалізації (продажу) активів.

Стосовно морального ризику, який породжується існуванням системи гарантуванням банківських вкладів, зазначимо, що у науковій літературі можна зустріти різноманітні визначення сутності цього ризику.

Моральний ризик трактується як: небезпека, пов'язана з природою людини і залежна від рис характеру, поведінки, репутації [6]; поведінка юридичної або фізичної особи, спрямована на свідоме підвищення ризику виникнення втрат [8]; стимул, що підштовхує до обману через відсутність покарань за нього [2].

Н. Фітас [17, с. 56] бачить проблему «морального ризику» у такому:

а) населення, позбавлене стимулу стежити за фінансовим станом банку, розміщує свої заощадження у високоризикових фінансових установах, що пропонують високі процентні ставки, в основі яких – участь у спекулятивних операціях;

б) для банків це стимул для прийняття невиважених управлінських рішень щодо участі в ризикованих операціях без загрози втратити капітал;

в) високоризиковані операції приваблюють у банківську сферу шахраїв з метою наживи;

г) сформований у суспільстві стереотип про неможливість фінансової неспроможності великої установи.

Як результат, більшість клієнтів, керуючись гарантією схоронності своїх вкладів, нехтують необхідністю ретельного аналізу фінансового стану банків та надають перевагу менш надійним банкам, які пропонують більш високий процент за вкладами. Отже, фактично відбувається перекладання ризику на страхові гарантійні фонди, що, звичайно, не сприяє стабілізації фінансової системи.

З іншого боку, гарантування банківських вкладів веде до безвідповідального ведення деякими банками ризикових операцій, оскільки вони покладаються на державні гарантії як на інструмент погашення своїх боргових зобов'язань перед вкладниками, та невиправдано збільшує ризики неповернення банкам їхніх кредитів та інвестицій, що може призвести до неспроможності банку виконати свої зобов'язання перед вкладниками.

До того ж, виконання центральним банком функції кредитора останньої інстанції призводить до вкладання грошей в найбільш ризиковані банки. Виникає парадокс, коли дії щодо скорочення наслідків ризикованих або небезпечних операцій підвищують імовірність здійснення таких операцій знову, а відчуття «безпеки» призводить до безвідповідальності та недобросовісності. Отже, гарантування банківських вкладів є своєрідним субсидуванням високоризикових банків.

Реалізація морального ризику супроводжується ефектом негативного відбору або необґрунтованого вибору, який є результатом добровільності участі банків у системі захисту депозитів. Такий ефект пов'язаний з тим, що великі банки, як правило, відмовляються від участі в системі, оскільки користуються довірою більшості населення через усталений суспільний стереотип про неможливість фінансової неспроможності великої установи. Складається ситуація, за якої спекулятивні банки беруть участь у системі захисту вкладів, а банки, що проводять відповідальну, виважену інвестиційну політику, залишаються поза її межами.

Оцінюючи наслідки реалізації морального ризику, повністю погоджуємося з міркуваннями П. Савко, що «при розповсюдженні такої «психології авантюрного ризику» під загрозою опиняється стійкість всієї банківської системи» [15, с. 39].

Н. Корольова [10, с. 274] виділяє найбільш поширені заходи щодо зниження морального ризику, такі як: диференціація ставок гарантійних внесків для кожного банку, залежно від рівня ризикованості його діяльності; виключення окремих категорій депозитів з тих, що страхуються; встановлення ліміту гарантійних виплат; впровадження стандартів високоякісного корпоративного управління та управління ризиками окремих банків; посилення пруденційного регулювання і банківського нагляду.

Одночасно дослідниця критикує запровадження диференційованих ставок гарантійних внесків, залежно від рівня ризикованості банківських операцій, оскільки, на її думку, це не вирішує проблеми морального ризику: по-перше, банки можуть сплачувати великі за розміром внески

© *Чеховський Д.Б., 2014*

доти, доки вони є платоспроможними; по-друге, сама лише різниця страхових тарифів не є стимулом, достатнім для відмови банку від спекулятивної діяльності.

З іншого боку, встановлення підвищеної ставки для одного або декількох банків є сигналом неблагополуччя та може підсилити відтік депозитів, загострivши тим самим проблеми банку та всієї банківської системи. Тому вирішення даної проблеми полягає у встановленні чітких підходів до розрахунку ставки відрахувань залежно від визначених показників.

Встановлення ліміту гарантійних виплат дає змогу стимулювати вкладників і банки приділяти більше уваги моніторингу ризиків стосовно сум вкладів, які не гарантує страховий гарантійний фонд. При цьому слід врахувати не завжди виправдану необхідність лімітування невеликих вкладів, адже їх власників вони не мають можливості проводити моніторинг через обмежені фінансові можливості. Для того, щоб послабити негативний ефект цього підходу, Н. Фітас [17, с. 57] рекомендує застосовувати його не до всіх вкладів, а починати з певної суми для максимального захисту невеликих вкладників, стимулюючи при цьому великих вкладників не перекладати ризики на фонд і самостійно стежити за фінансовим станом банку.

Вилучення певних категорій вкладів з переліку тих, що підлягають гарантуванню, охоплює вклади, що розміщені членами наглядової ради, ради директорів і ревізійної комісії банку, аудиторами, які здійснювали аудиторські перевірки банку протягом останніх трьох років, акціонерами, частка яких перевищує 10% статутного капіталу банку, вкладниками, які на індивідуальній основі отримують від банку пільгові відсотки та мають фінансові привілеї, що призвели до погіршення фінансового стану банку [14].

О. Турбанов [16] переконаний, що рішення проблеми морального ризику вимагає прийняття державою спеціальних заходів, спрямованих на нейтралізацію її негативного впливу на поведінку банків. До числа таких заходів вчений відносить дії наглядових органів щодо встановлення стандартів якості корпоративного управління та управління ризиками в банках, застосування до тих з них, дії яких загрожують інтересам кредиторів, дієвих заходів відповідальності, своєчасна реструктуризація або ліквідація проблемних банків.

Отже, для того, щоби уникнути впливу ризиків на ефективність функціонування гарантійних фондів, у кожній системі існують різноманітні обмеження, а саме:

1) гранична сума належного до страхування вкладу в одному банку або, іншими словами, ліміт відповідальності. Як правило, така величина є чітко зафіксованою, і якщо вклад більше за визначену суму, то страхуванню підлягає лише вона. Варто відмітити, що гарантована сума визначається в розрахунку на вкладника, а не на вклад.

За таких умов вкладники, відповідно, розміщують свої кошти в різних банках, мінімізуючи таким чином свій ризик. Такий крок є позитивним для банківської системи в цілому, оскільки відбувається рівномірний розподіл коштів і це позитивно відбивається на стійкості банківської системи;

2) частка страхового покриття вкладу. В більшості країн страхове покриття розповсюджується на 75–95% від величини вкладу, але існують випадки, в разі яких використовується багатоступенева шкала страхування, коли частина вкладу до певної величини гарантується в повному обсязі, а решта – гарантується лише частково (але також до певної межі), і залишок вкладу понад даної межі не гарантується взагалі.

Такий підхід, з одного боку, стимулює вкладників віддавати перевагу більш надійним банкам або розміщувати свої кошти в декількох банках, а з іншого боку, забезпечує соціальну захищеність населення з низькими і середніми доходами;

3) гарантування лише суми вкладу (без врахування нарахованих відсотків). За таких умов забезпечується високий ступінь захисту інтересів фізичних осіб, водночас вкладники, як і попередньому випадку, повинні ґрунтовно підходити до вибору банку. Наявність такого обмеження є особливо актуальним у випадку, коли держава гарантує повернення вкладів у повному обсязі, без обмеження за сумою та валютою вкладу;

4) виплати відшкодування за вкладами в іноземній валюті національною за офіційним курсом центрального банка. Як правило, таке обмеження зазвичай використовується країнами із слабкими фінансовими системами. В даному випадку вкладники також повинні обґрунтовано підхо-

© *Чеховський Д.Б., 2014*

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

дити до розміщення коштів у комерційних банках, оскільки: по-перше, офіційний курс практично завжди є нижчим, ніж курс продажу валюти в обмінних пунктах; по-друге, придбання значної суми іноземної валюти пов'язане із часовими затратами; по-третє, в разі фінансової кризи та негараздів відбувається девальвація національної валюти;

5) втрата процентного доходу впродовж періоду прийняття рішення про здійснення страхових виплат до моменту самої виплати. Так, з моменту оголошення банкрутства банку припиняється нарахування відсотків на банківські вклади, водночас виплати з гарантійних фондів постраждалим вкладникам здійснюються лише через деякий час, тому відповідні фінансові втрати за період ненарахування відсотків матимуть вкладники.

Висновки. Зважаючи на викладене вище, можна стверджувати, що обмежувальні заходи можуть бути досить різноманітними, але головною метою їхнього застосування є спонукання вкладників обґрунтовано підходити до вибору банку, співставляючи очікувану дохідність та ступінь ризику. Застосування таких обмежень, на нашу думку, змусить вкладників більш обережно підходити до вибору банківської установи, що, в кінцевому підсумку, сприятиме підвищенню фінансової стійкості банківської системи країни.

Література

1. Балабанов И. Т. Риск-менеджмент / И. Т. Балабанов. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 192 с.

2. Бизнес. Толковый словарь [Електронний ресурс] / [Бетс Г., Брайндли Б., Уильямс С. и др.]; под ред. д.э.н. И. М. Осадчей. - М. : ИНФРА-М, Весь Мир,1998. – 760 с.

3. Бондарчук В. Ризик як правова категорія / В. Бондарчук // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 2. – С. 312-314.

4. Гранатуров В. М. Экономический риск: сущность, методы измерения и пути снижения / В. М. Гранатуров. – М. : Дело и Сервис, 2002. – 140 с.

5. Диба М. І. Суть та види фінансових ризиків у системі ризик-менеджменту підприємства / М. І. Диба // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2008. – № 635. – С. 22-28.

6. Ефимов С. Энциклопедический словарь. Экономика и страхование / С. Ефимов. – М. : Церих-ПЭЛ, 1996. – 528 с.

7. Журавка О. Проблемні аспекти страхування фінансових ризиків в Україні / О. Журавка // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. - 2007. - Т.20. – С. 16-24.

8. Зайцев Н. Л. Краткий словарь экономиста / Н. Л. Зайцев. – М. : Инфра-М, 2007. – 224 с.

9. Ивасенко А. Г. Банковские риски / А. Г. Ивасенко. – М. : Вузовская книга, 1998. – 424 с.

10. Корольова Н. В. Механізми захисту банківських депозитів / Н. В. Корольова // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки. – 2010. – № 3. – С. 270-279.

11. Коюда П. М. Характеристка та класифікація ризиків / П. М. Коюда, О. П. Коюда // Научно-технический сборник. Коммунальное хозяйство городов. – 2006. – Вип. 71. – С. 203-214.

12. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій. – Львів : Світ, 2006. - Т. 2. – 568 с.

13. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) / Под ред. Е. А. Олейникова. – М. : Бизнес-школа Интел-синтез, 1997. – 288 с.

14. Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 20.09.2001 р. № 2740-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2740-14.

15. Савко П. Гарантирование вкладов как один из инструментов защиты от внешних шоков / П. Савко // Банкаўскі веснік. – 2009. – № 1/438. – С. 38–43.

16. Турбанов А. В. Ключевые принципы для эффективных систем страхования депозитов и российская система страхования вкладов [Електронний ресурс] / А. В. Турбанов, Н. Н. Евстратенко. – Режим доступу: http://www.asv.org.ru/agency/appearance/001.doc.

17. Фітас Н. Ю. Система страхування депозитів в Україні: сучасні реалії та перспективи / Н. Ю. Фітас // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 4(13). – С. 55-59.

References

1. Balabanov, I. T. (1996). *Risk-menedzhment [Risk management]*. Moscow: Finansy i statistika [in Russian].

2. Bets, G., Brayndli, B., & Uilyams, S. (1998). *Biznes. Tolkovyy slovar [Business. Explanatory dictionary]*. Moscow: INFRA-M, Ves Mir [in Russian].

3. Bondarchuk, V. (2013). Ryzyk yak pravova katehoriia [Risk as a legal category]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava - Scientific Journal «Chronicles of KUL», 2*, 312-314 [in Ukrainian].

4. Granaturov, V. M. (2002). *Ekonomicheskiy risk: sushchnost, metody izmereniya i puti snizheniya [Economic risk: the nature, measurement methods and ways to reduce]*. Moscow: Delo i servis [in Russian].

5. Dyba, M. I. (2008). Sut ta vydy finansovykh ryzykiv u systemi ryzyk-menedzhmentu pidpryiemstva [Essence and types of financial risks in the risk management system of the enterprise]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika" - Bulletin of Lviv Polytechnic National University, 635,* 22-28 [in Ukrainian].

6. Yefimov, S. (1996). *Entsiklopedicheskiy slovar. Ekonomika i strakhovaniye [Encyclopedic Dictionary. Economy and insurance]*. Moscow: Tserikh-PEL [in Russian].

© *Чеховський Д.Б., 2014*

7. Zhuravka, O. (2007). Problemni aspekty strakhuvannia finansovykh ryzykiv v Ukraini [Problematic aspects of financial risk insurance in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy - The Problems and Perspectives of the Banking System Development, 20,* 16-23 [in Ukrainian].

8. Zaytsev, N. L. (2007). *Kratkiy slovar ekonomista [Concise Dictionary for Economist].* Moscow: Infra-M [in Russian].

9. Ivasenko, A. G. (1998). *Bankovskiye riski [Banking Risks].* Moscow: Vuzovskaya kniga [in Russian].

10. Korolova, N. V. (2010). Mekhanizmy zakhystu bankivskykh depozytiv [Mechanisms of protection of bank deposits]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. M. Tuhan-Baranovskoho. Ser. Ekonomichni nauky - Bulletin of DonNUET named after Mykhayilo Tugan-Baranovsky (Series of Economic science), 3,* 270-279 [in Ukrainian].

11. Koiuda, P. M., & Koiuda, O. P. (2006). Kharakterystka ta klasyfikatsiia ryzykiv [Characterization and classification of risks]. *Nauchno-tekhnicheskiy sbornik. Kommunalnoye khozyaystvo gorodov - Communal economy of cities, 71,* 203-214 [in Ukrainian].

12. Mochernyi, S. V., Larina, Ya. S., Ustenko, O. A., & Yurii, S. I. (2006). *Ekonomichnyi entsyklopedychnyi slovnyk: U 2 t. [Encyclopedic Dictionary of Economics: In 2 volumes*]. Lviv: Svit [in Ukrainian].

13. Oleynikov, Ye. A. (Ed.). (1997). *Osnovy ekonomicheskoy bezopasnosti (gosudarstvo, region, predpriyatiye, lichnost) [Fundamentals of Economic Security (state, region, company, person)].* Moscow: Biznes-shkola Intel-sintez [in Russian].

14. Supreme Council of Ukraine (2001). *Pro Fond harantuvannia vkladiv fizychnykh osib: Zakon Ukrainy vid 20.09.2001 r. # 2740-III [The Fund Deposit Guarantee of physical persons: Law of Ukraine of 20.09.2001 p. № 2740-III]*. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2740-14 [in Ukrainian].

15. Savko, P. (2009). Garantirovaniye vkladov kak odin iz instrumentov zashchity ot vneshnikh shokov [Guarantee deposits as a tool for protection against external shocks]. *Bankauski vesnik – Bank Bulletin Magazine, 1/438,* 38–43 [in Russian].

16. Turbanov, A. V., Evstratenko, N. N. (n.d.). *Klyuchevye printsipy dlya effektivnykh sistem strakhovaniya depozitov i rossiyskaya sistema strakhovaniya vkladov [Core Principles for Effective Deposit Insurance Systems and the Russian system of deposit insurance].* Retrieved from http://www.asv.org.ru/agency/appearance/001.doc [in Russian].

17. Fitas, N. Yu. (2011). Systema strakhuvannia depozytiv v Ukraini: suchasni realii ta perspektyvy [Deposit insurance system in Ukraine: Reality and Perspectives]. *Naukovyi visnyk: Finansy, banky, investytsii - Scientific Journal: Finance, banks, investment, 4(13*), 55-59 [in Ukrainian].

Надійшла 18.02.2014

© *Чеховський Д.Б., 2014*